

Wydział
Pedagogiki i Psychologii
– *wczoraj i dziś*

1.

RYS HISTORYCZNY

Elwira J. Kryńska

Początki Wydziału Pedagogiki i Psychologii wiążą się z rozwojem I i II Seminarium Nauczycielskiego w Białymstoku. I Seminarium Nauczycielskie w Białymstoku działało przy ul. Mickiewicza i odpowiadało za kształcenie nauczycieli przedmiotów ścisłych (matematyka, fizyka, chemia), II Seminarium Nauczycielskie w Białymstoku mieszczące się przy ul. Świerkowej 20 (od kwietnia 1959 roku) miało kształcić humanistów.

Seminaria te były podwaliną Wyższej Szkoły Nauczycielskiej powołanej w 1968 roku i działającej w ramach Filii Uniwersytetu Warszawskiego.

Wyższa Szkoła Nauczycielska, zgodnie z Zarządzeniem Ministra Oświaty i Szkolnictwa Wyższego z dnia 20 lipca 1968 roku, była trzyletnim studium zawodowym podzielonym na 3 Wydziały: Humanistyczny, Matematyczno-Przyrodniczy, Nauczania Początkowego.

W strukturze Wydziału Nauczania Początkowego realizowano nauczanie początkowe z wychowaniem muzycznym i nauczanie początkowe z wychowaniem fizycznym. Pierwszym Dziekanem Wydziału był doc. dr Marian Jakubowski (powołany na to stanowisko 14 września 1968 roku) i doc. dr hab. Jerzy Niemiec (który rozpoczął pracę w WSN w 1970 roku), a Prodziekanem – mgr Roman Uścińowicz (wrzesień 1969 – wrzesień 1972).

W roku akademickim 1972/73 nastąpiła zasadnicza zmiana, Wyższą Szkołę Nauczycielską z instytucji zawodowej przekształcono w uczelnię uniwersytecką z prawem nadawania tytułu magistra. Było to możliwe dzięki postępującemu rozwojowi Szkoły i jej zespoleniu z uczelnią macierzystą – Uniwersytetem Warszawskim. Kierownictwo Filii powierzono prof. dr Andrzejowi Jezierskiemu (listopad 1971 – wrzesień 1975). Doc. dr Eugeniusz Niczyporowicz objął stanowisko Zastępcy Prorektora UW do spraw Filii. Równocześnie w październiku 1972 roku funkcję Zastępcy Kierownika Filii powierzono doc. dr hab. Jerzemu Niemcowi, którą pełnił do 31 sierpnia 1978 roku (dwie kadencje)¹. Funkcję Prorektora UW do spraw Filii w Białymstoku prof. dr hab. Jerzy Niemiec sprawował od 26 stycznia 1982 roku, a następnie od 1 października 1998 roku do 30 września 1999 roku, już w nowo powołanym Uniwersytecie w Białymstoku².

¹ *Dwadzieścia pięć lat na drodze do samodzielności Białostockiej Uczelni Uniwersyteckiej (1968-1993)*, M. Gnatowski (red.), Białystok 1993, s. 184.

² *Rektorskie wybory*, „Nasz Uniwersytet” 1998, nr 5, s. 20.

Prorektor UW ds. Filii w Białymstoku – prof. dr hab. Andrzej Jezierski inauguruje nowy rok akademicki 1974/1975. Z lewej: Zastępca Kierownika Filii – doc. dr hab. Jerzy Niemiec, w głębi doc. dr hab. Wenancjusz Panek

ŹRÓDŁO: Z. J. Hirs, *Dziesięć lat...*, op. cit., s. 30

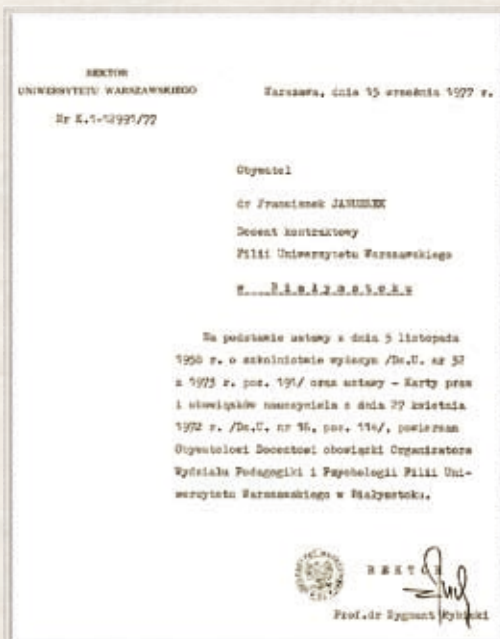
W 1972 roku dokonano zmian strukturalnych Uczelni. Utworzono 3 Wydziały: Humanistyczny – w ramach, którego funkcjonował Zakład Pedagogiki i Psychologii; Matematyczno-Przyrodniczy i Administracyjno-Ekonomiczny. Powołano również międzyzakładowe jednostki organizacyjne: Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych; Studium Wojskowe; Studium Wychowania Fizycznego i Sportu; Zakład Nowych Technik Nauczania i Zakład Praktyk Pedagogicznych.

Kierownictwo Wydziału Humanistycznego powierzono doc. dr hab. Andrzejowi Wyrobiszowi, a funkcję Prodziekana objął doc. dr hab. Franciszek Januszek (pełnił ją do 1 września 1975 roku).

Od jesieni 1975 roku Wydziałem Humanistycznym kierowało kolegium w nowym składzie: Dziekan – doc. dr Teresa Monasterska, Prodziekani: – dr Adam Dobroński, dr Wiesław Morozewicz, a następnie doc. dr hab. Ewa Wipszycka-Bravo.

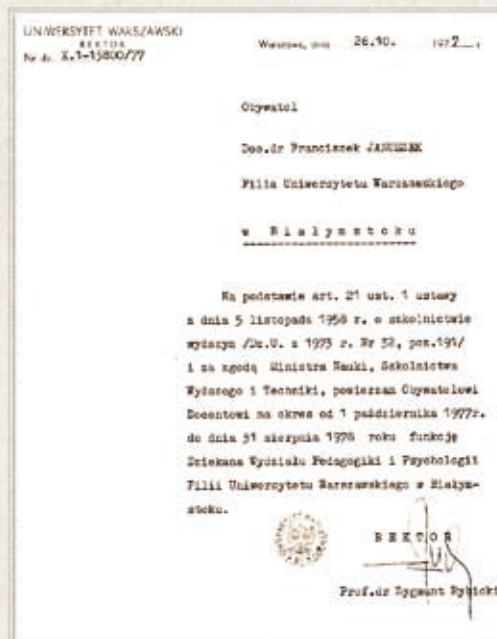
Dalszy rozwój Filii doprowadził do powstania 1 października 1977 roku czwartego Wydziału: Pedagogiki i Psychologii. Wydział zorganizowano wykorzystując dorobek Zakładu Pedagogiki i Psychologii.

Organizatorem i pierwszym Dziekanem Wydziału był doc. dr hab. Franciszek Januszek. Funkcję tę pełnił do 31 sierpnia 1978 roku (od 1 września 1978 roku – do 31 sierpnia 1981 roku sprawował funkcję Zastępcy Kierownika Filii UW w Białymstoku). Prodziekanami wówczas byli: doc. dr hab. Wenancjusz Panek, dr Wiesław Morozewicz, dr Stanisław Malewski.

Rektor Uniwersytetu Warszawskiego – prof. dr Zygmunt Rybicki powierza doc. dr hab. Franciszkowi Januszkowi obowiązki Organizatora Wydziału Pedagogiki i Psychologii Filii Uniwersytetu Warszawskiego w Białymstoku

ŹRÓDŁO: Rodzinne zbiory własne Zenobii Januszek, żony Franciszka Januszka

Rektor Uniwersytetu Warszawskiego – prof. dr Zygmunt Rybicki powierza doc. dr hab. Franciszkowi Januszkowi funkcję Dziekana Wydziału Pedagogiki i Psychologii Filii Uniwersytetu Warszawskiego w Białymstoku

ŹRÓDŁO: Rodzinne zbiory własne Zenobii Januszek, żony Franciszka Januszka

W dniu 1 października 1977 roku Wydział Pedagogiki i Psychologii kształcił studentów w następujących specjalnościach: pedagogika kulturalno-oświatowa, pedagogika opiekuńcza, pedagogika przedszkolna, nauczanie początkowe. Łącznie na studiach stacjonarnych naukę pobierało 408 studentów, a na studiach zaocznych tych samych specjalności studiowało 411 osób.

2.

ZMIANY STRUKTURALNO-ORGANIZACYJNE I ADMINISTRACYJNE

Elwira J. Kryńska

Z dniem 1 lutego 1978 roku została zatwierdzona nowa struktura Wydziału Pedagogiki i Psychologii, na którą składały się: Zakład Pedagogiki Ogólnej i Teorii Wychowania, Zakład Dydaktyki, Zakład Pedagogiki Społecznej, Zakład Wychowania Estetycznego, Zakład Psychologicznych Podstaw Nauczania i Wychowania, Zakład Psychologii Klinicznej i Biomedycznych Podstaw Rozwoju i Wychowania.

Kierownictwo poszczególnych Zakładów sprawowali etatowi pracownicy Filii UW (według kolejności zakładów): doktorzy: Angelika Paszkiewicz, Zofia Wolańska, Jadwiga Izdebska, Stanisław Malewski oraz docenci Wenancjusz Panek i Alicja Sokołowska. Praktyki pedagogiczne na Wydziale organizowane były w Międzyzakładowej Pracowni Praktyk Zawodowych kierowanej przez dr Izdorę Michalską¹.

W październiku 1979 roku powołano – w miejsce dotychczasowego Zakładu Pedagogiki Ogólnej i Teorii Wychowania – 3 nowe zakłady: Zakład Pedagogiki Ogólnej, Zakład Teorii Wychowania, Zakład Historii Wychowania i Pedagogiki Porównawczej.

W roku akademickim 1978/79 rozpoczęła się kadencja władz dziekańskich kierowanych przez (wówczas) doc. dr hab. Jerzego Niemca (Dziekan). Prodziekanem ds. Studiów Dziennych był doc. dr hab. Wenancjusz Panek, zaś dr Wiesław Morozewicz pełnił funkcję Prodziekana ds. Studiów Zaocznych, a dr Stanisław Malewski był Prodziekanem, Przewodniczącym Rady ds. Młodzieży. W następnej kadencji, tj. od czerwca 1981 roku, stanowisko Dziekana powierzono doc. dr hab. Michałowi Balickiemu (warto dodać, że prof. M. Balicki był kolejnym pracownikiem Wydziału Pedagogiki i Psychologii, który pełnił funkcję Zastępcy Kierownika ds. Studenckich UW Filii w Białymstoku²). Doktor Barbara Ślusarczyk była Prodziekanem ds. Studiów Dziennych, doc. dr hab. Wenancjusz Panek objął stanowisko Prodziekana ds. Studiów Zaocznych.

W dniu 15 czerwca 1984 roku na posiedzeniu Rady Wydziału zgłoszono wniosek reorganizacji Zakładu Psychologii Klinicznej i Biomedycznych Podstaw Rozwoju i Wychowania. Wniosek został przyjęty. Powołano odrębne zakłady: Zakład Psychologii Rozwojowej, Wychowawczej i Społecznej oraz Zakład Psychologii Ogólnej i Klinicznej.

¹ Z. J. Hirsz, *Dziesięć lat...*, op. cit, s. 65.

² *Dwadzieścia pięć lat*, op. cit., s. 185.

Kolejna zmiana władz dziekańskich dokonana została w roku akademickim 1986/1987. Zgodnie z informacją z 14 listopada 1986 roku, funkcję Dziekana sprawował doc. dr hab. Michał Balicki; dr Angelika Paszkiewicz objęła stanowisko Prodziekana ds. Studiów Dziennych, a dr Jerzy Nikitorowicz był Prodziekanem ds. Studiów Zaocznych.

W 1988 roku mandat Dziekana Wydziału powierzono doc. dr hab. Wenancjuszowi Pan-kowi, Prodziekanami zaś były dwie panie adiunkt: dr Angelika Paszkiewicz (Prodziekan ds. Studiów Dziennych) i dr Maria Kopacz (Prodziekan ds. Studiów Zaocznych).

W kwietniu 1991 roku Rada Wydziału w głosowaniu jawnym jednomyślnie przyjęła wniosek rozwinęcia struktury organizacyjnej – powołano Studium Pedagogiczne dla studentów kierunków niepedagogicznych lub absolwentów podobnych studiów.

W 1992 roku na Wydziale Pedagogiki i Psychologii działało 9 zakładów naukowo-dydaktycznych: Zakład Pedagogiki Społecznej, Zakład Psychologii Ogólnej i Klinicznej, Zakład Teorii Wychowania, Zakład Psychologii Rozwojowej, Wychowawczej i Społecznej, Zakład Dydaktyki Ogólnej, Zakład Pedagogicznego Kształcenia Nauczycieli, Zakład Historii Wychowania i Myśli Pedagogicznej, Zakład Pedagogiki Przedszkolnej i Wczesnoszkolnej, Zakład Wychowania Estetycznego.

Od 1 września 1993 roku przez 12 lat (do roku 2005) funkcję Dziekana Wydziału pełnił prof. dr hab. Jerzy Nikitorowicz (od maja 2005 roku Rektor UwB). Prodziekanem ds. Studiów Dziennych do 30 sierpnia 1999 roku była dr Angelika Paszkiewicz, a od 1 września 1999 roku – dr Mirosław Sobecki. Prodziekanem ds. Studiów Zaocznych do sierpnia 1995 roku był dr Jacek Z. Górnikiewicz, a od września 1995 roku dr Mirosława Czerniawska. W 1993 roku powołano stanowisko Prodziekana ds. Nauki i Kontaktów Międzynarodowych, które powierzono dr hab. Stanisławowi Zabielskiemu, prof. UwB.

W 1995 roku powstał 10 Zakład – Edukacji Międzykulturowej, którego kierownikiem został prof. dr hab. Jerzy Nikitorowicz. Naukowe inicjatywy Zakładu przyczyniły się do wzbogacenia wiedzy na temat procesu komunikacji międzykulturowej i stosunków międzygrupowych w Polsce. Dzięki temu działania badawcze placówki wychodziły naprzeciw potrzebom społecznym i naukowym tej części kraju – Uniwersytet funkcjonuje na pograniczu wielu kultur i narodowości. Dokonania Zakładu znalazły uznanie w lokalnym i ogólnopolskim środowisku akademickim, co przyczyniło się do jego restrukturyzacji i przekształcenia go w Katedrę Edukacji Międzykulturowej.

W 1995 roku zreorganizowano 2 Zakłady: Teorii Wychowania i Wychowania Estetycznego. Doszło do powołania Zakładu Teorii Wychowania i Studiów Pedagogicznych oraz Zakładu Kulturoznawstwa³.

Wielkim wydarzeniem w dziejach Wydziału było usamodzielnienie się Uczelni. 19 czerwca 1997 roku Sejm Rzeczypospolitej uchwalił Ustawę powołującą z dniem 1 października 1997 roku „Uniwersytet w Białymstoku”⁴. W wyniku tej decyzji konieczny był wybór nowych władz

³ Sprawozdanie Dziekana Wydziału Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu w Białymstoku złożone na posiedzeniu Rady Wydziału w dniu 29 kwietnia 1999 roku, Biuro Prodziekana ds. Nauki Wydziału Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu w Białymstoku, mgr Małgorzata Kowalewska.

⁴ 19 sierpnia 1997 roku Prezydent Rzeczypospolitej Aleksander Kwaśniewski uroczystie podpisał Ustawę w obecności Premiera Rzeczypospolitej Polskiej Włodzimierza Cimoszewicza, Ministra Adama Dobrońskiego, który był sprawozdawcą na posiedzeniu plenarnym Sejmu, Wiceministra Edukacji Narodowej Kazimierza Przybysza, Wiceministra Spraw Wewnętrznych i Administracji Publicznej Janusza Szymańskiego. A. Jamróż, *Jest Uniwersytet!* „Nasz Uniwersytet” 1997, nr 2 i 3, s. 4; Ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o Utworzeniu Uniwersytetu w Białymstoku, Dziennik Ustaw z 1997, nr 102, poz. 642.

Utrwalić chwilę...

Prof. dr hab. Franciszek Januszek

Prof. zw. dr hab. Jerzy Niemiec

Prof. zw. dr hab. Wenancjusz Panek

Prof. dr hab. Michał Baliński

Prof. zw. dr hab. Jerzy Nikitorowicz

Prof. dr hab. Elwira J. Kryńska

ŹRÓDŁO: Oddział Informacji Naukowej Biblioteki Wydziału Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu w Białymstoku

dziekańskich oraz nowe określenie strategii działania Wydziału Pedagogiki i Psychologii. W wolnych wyborach po raz kolejny funkcję Dziekana powierzono prof. dr hab. Jerzemu Nikitorowiczowi. Dokonano też rozbudowy struktury organizacyjnej Wydziału.

W 1997 roku w ramach Wydziału Pedagogiki i Psychologii powstał Zakład Pedagogiki Ogólnej i Metodologii Badań Pedagogicznych, kierownikiem Zakładu został dr hab. Włodzimierz Prokopiuk, prof. UwB.

Dalsze zmiany organizacyjne przeprowadzono na początku 2000 roku. Powołano wówczas kolejny Zakład – Pedagogiki Porównawczej, który wydzielono z Zakładu Pedagogiki Społecznej. Funkcję kierownika Zakładu powierzono dr hab. Michałowi Balickiemu, prof. UwB. Funkcję kierownika Zakładu Pedagogiki Społecznej objęła dr hab. Jadwiga Izdebska, prof. UwB.

Ostatecznie w 2000 roku (stan na dzień 31 maja 2000)⁵ na Wydziale Pedagogiki i Psychologii było 13 zakładów prowadzących działalność naukowo-dydaktyczną (łącznie z Katedrą Psychologii utworzoną w styczniu 2000 roku, kierowaną przez prof. dr hab. Wenancjusza Panka) oraz Pracownia Komputerowa i Biblioteka Wydziału.

Profesor Wenancjusz Panek kierował Katedrą Psychologii do chwili przejścia na emeryturę, a następnie funkcję kierownika Katedry pełniła dr hab. Anna Kwiatkowska, prof. UwB. W 2006 roku Katedra została przekształcona w Zakład Psychologii Społecznej i Rozwoju Człowieka. Powołano też nowy Zakład – Andragogiki i Gerontologii, na czele którego stanęła dr hab. Małgorzata Halicka, prof. UwB.

Tak więc w wyniku kolejnych zmian strukturalno-organizacyjnych będących efektem intensywnego rozwoju naukowo-dydaktycznego Wydziału Pedagogiki i Psychologii, w jego skład wchodziły w 2007 roku – w trzydziestolecie powstania – następujące jednostki organizacyjne:

- **KATEDRA EDUKACJI MIĘDZYKULTUROWEJ**
– kierownik – *prof. zw. dr hab. Jerzy Nikitorowicz*,
- **ZAKŁAD DYDAKTYKI OGÓLNEJ**
– kierownik – *dr hab. Anna Karpińska, prof. UwB*,
- **ZAKŁAD HISTORII WYCHOWANIA**
– kierownik – *dr hab. Elwira Kryńska, prof. UwB*,
- **ZAKŁAD KULTUROZNAWSTWA**
– kierownik – *dr hab. Edward Kulikowski, prof. UwB*,
- **ZAKŁAD PEDAGOGIKI OGÓLNEJ I METODOLOGII BADAŃ PEDAGOGICZNYCH**
– kierownik – *dr hab. Włodzimierz Prokopiuk, prof. UwB*,
- **ZAKŁAD PEDAGOGIKI PORÓWNAWCZEJ**
– kierownik – *dr hab. Michał Balicki, prof. UwB*,
- **ZAKŁAD PEDAGOGIKI PRZEDSZKOLNEJ I WCZESNOSZKOLNEJ**
– kierownik – *dr hab. Rafał Piwowarski, prof. UwB*,
- **ZAKŁAD PEDAGOGIKI SPOŁECZNEJ**
– kierownik – *dr hab. Jadwiga Izdebska, prof. UwB*,

⁵ Wykaz Zakładów Wydziału PiP (stan na dzień 31 maja 2000 roku): Zakład Dydaktyki Ogólnej, Zakład Edukacji Międzykulturowej, Zakład Historii Wychowania i Myśli Pedagogicznej, Zakład Kulturoznawstwa, Zakład Pedagogicznego Kształcenia Nauczycieli, Zakład Pedagogiki Przedszkolnej i Wczesnoszkolnej, Zakład Pedagogiki Porównawczej, Zakład Pedagogiki Społecznej, Katedra Psychologii, Zakład Psychologii Ogólnej i Klinicznej, Zakład Teorii Wychowania i Studiów Pedagogicznych, Zakład Pedagogiki Ogólnej i Metodologii Badań Pedagogicznych, Zakład Psychoanalizy i Myśli Humanistycznej. *Struktura organizacyjna Uniwersytetu w Białymstoku*, „Nasz Uniwersytet” 1999, nr 7, s. 31.

Prof. dr hab. Elwira J. Kryńska

Prof. dr hab. Rafał Piwowarski

Dr Anna Kienig

Dr Krystyna Śmietalo

ŹRÓDŁO: Zbiory własne